

lessenserie
onderbouw

WAAAR BEN IK **VEILIG**?

gave
gevlucht. gezien. geliefd.

VOORWOORD

Beste leerkracht of jeugdleader,

Kinderen in Nederland groeien op in een tijd met bijzonder veel vluchtelingen. Daarom is het belangrijk dit thema onder de aandacht te brengen. In het nieuws hebben ze vast foto's of videobeelden voorbij zien komen: lange rijen vluchtelingen op zoek naar vrede en veiligheid. En onder die vluchtelingen zijn miljoenen kinderen. Maar misschien komt het thema 'vluchtelingen' wel veel dichterbij. Misschien woont er wel een vluchtelinggezin bij een kind in de straat. Het kan zijn dat er zelfs vluchtelingenkinderen op school of in de kerk zitten.

Wij willen met deze lessenserie voor de onderbouw (4 t/m 6 jaar) een handreiking doen om dit thema bespreekbaar te maken. Om hier bij stil te staan. Want wat is er veel lijden onder vluchtelingenkinderen. Wat hebben ze vaak al veel hebben moeten doorstaan. God kent al die vluchtelingenkinderen. Geen traan die Hij niet heeft gezien. Voor Hem zijn het geen aantallen, maar waardevolle kinderen, elk met een verhaal.

Deze verhalen moeten ook kinderen horen. Dat vinden wij belangrijk. Want de kennis over vluchtelingen geeft ons een ander perspectief, ook bij jonge kinderen. Het zorgt voor dankbaarheid, voor het fijne leven in Nederland. En ook voor bewogenheid, richting vluchtelingen. Kennis vermindert ook angst, want die kan er ook zijn.

Daarom hebben wij voor de onderbouw een lesprogramma ontwikkeld, bestaande uit twee lessen. De eerste les, de basisles, is ook zeer geschikt voor gebruik tijdens een kindernevendienst. Daarin zit een bijbelverhaal verweven. De tweede les is een verdiepingsles.

In beide lessen is rekening gehouden met de doelgroep, kleuters, die vaak een korte spanningsboog, veel bewegingsdrang en een sterke behoefte aan visualisatie hebben. Daarom komen ook spelletjes en verwerkingsideeën aan bod. Een totale les beslaat ongeveer een uur. Bij elke les kan een bijbehorende PowerPoint worden gedownload van de website van Stichting Gave. Lesonderdelen kunnen ook los worden gegeven.

Wij hopen dat dit lesprogramma jullie, de kinderen én de vluchtelingenkinderen tot zegen zal zijn. We wensen jullie fijne lessen toe, samen met de kinderen.

Team kinderwerk
Stichting Gave

INHOUD

Voorwoord.....	2
Les 1: de basisles.....	4
Duur.....	4
Lesdoelen.....	4
Materialen.....	4
Programma	4
1. Introductie.....	4
2. Bijbelverhaal.....	4
3. Gesprek.....	4
4. Blotevoetentocht.....	5
5. Parcours vluchtverhaal.....	5
6. Spel	6
7. Verwerking	6
Bijlage 1a – Vertelschets ‘Abraham, ga op reis!’	7
Bijlage 1a – Foto’s parcours vluchtverhaal	8
Les 2: de verdiepingsles	12
Duur.....	12
Lesdoelen.....	12
Materialen.....	12
Programma	12
1. Introductie.....	12
2. Verhaal	12
3. Spel	12
4. Verhaal Aisha.....	12
5. Lied zingen.....	12
6. Verhaal	13
7. Verwerking	13
Bijlage 2a – Verhaal Aisha deel 2/3/4.....	14
Tips voor een project.....	16

Los te downloaden: [PowerPoint](#) en [Lijst met kinderboeken over vluchtelingen](#)

LES 1: DE BASISLES

Duur

60 minuten

Lesdoelen

- De kinderen kennen het verhaal van Abraham: hij gaat op reis en God gaat met hem mee.
- De kinderen weten van de oorlog in Syrië en de spannende reis naar Nederland.
- De kinderen maken zich een voorstelling van wat het betekent om op reis te gaan als vluchteling.
- De kinderen weten dat er ook veel vluchtelingen zoals Aisha in Nederland wonen.

Materialen

Koffer (bijvoorbeeld gevuld met een trui - knuffel - tandpasta - tandenborstel - schoenen - spel - ketting - boek) - vertelschets bijbelverhaal (bijlage 1a) - foto's (PowerPoint) - handdoek – zes bakken met zand, grind*, stenen*, dennenappels, bladeren en water- materialen voor parcours, zoals banken/kasten/hoepels - pionnen - tekenpapier - potloden

* te koop bij bouwmarkt of bij bijvoorbeeld de Action

Programma

1. *Introductie*

Zet een koffer in het midden van de kring.

Bespreek met de kinderen wanneer je een koffer nodig hebt. Als je op reis gaat natuurlijk! Vraag wie van hen weleens op reis is geweest.

Zeg daarna bijvoorbeeld:

'Stel je voor dat papa of mama jou vertelt dat jullie weggaan uit Nederland en op reis gaan naar een ander land om daar voor altijd te wonen. Dan moet je al je vriendjes achterlaten en je familie, je huis, je school. Wat vind je daarvan?'

Zet hierna de koffer weer even weg.

2. *Bijbelverhaal*

Brugzin naar het bijbelverhaal is bijvoorbeeld:

'In de Bijbel staat het verhaal van Abraham. Op een dag zegt God tegen Abraham dat hij weg moet gaan uit zijn eigen land. Hij moet op reis naar een land ver weg, een land dat hij niet kent.' Vertel het verhaal van Abraham. Gebruik de vertelschets (bijlage 1a). Gebruik de bijbelplaat op de PowerPoint.

3. *Gesprek*

Ga met de kinderen in gesprek over het verhaal van Abraham.

Vraag bijvoorbeeld: 'Waarom was deze reis voor hem zo moeilijk/spannend?'
(Abraham wist niet hoe het land eruit zou zien, welke taal men sprak en hoe de mensen eruit zagen). 'Waarom was Abraham toch niet bang om weg te gaan?' (Abraham vertrouwde op God).

4. Blotevoetentocht

Vertel: 'Abraham moest heel ver reizen! Vroeger waren er nog geen auto's en vliegtuigen. Abraham ging lopen! Hij liep over bergen, door de woestijn en door de bossen. Hoe zou dat voelen?'

Op de grond staan zes bakken in een rij achter elkaar. De bakken zijn gevuld (zie onder het kopje 'materialen'). De kinderen mogen hun schoenen en sokken uitdoen en om de beurt lopen ze door de bakken heen. Na de laatste bak worden de voeten gedroogd. Ze trekken hun sokken en schoenen weer aan.

Tip: wanneer je een tuin hebt bij de school kun je de blotevoetentocht ook buiten doen.

Bron: www.creatiefkinderwerk.nl

5. Parcours vluchtverhaal

Vooraf: 1. zet op het plein, speellokaal of andere grote binnenruimte een route uit die de kinderen straks gaan volgen (via het huis van opa en oma, het bos en een parcours naar zee). Doe dit door bijvoorbeeld pionnen neer te zetten. Halverwege de route zit een kort klimparcours, met banken en kasten bijvoorbeeld, gevolgd door een reis met een bootje. 2. Print de foto's die bij het verhaal horen. Zie bijlage 1b. Bevestig foto 1-5 aan de pionnen.

Brugzin naar de volgende activiteit is bijvoorbeeld:

'Er zijn nu nog steeds mensen die zo'n reis als Abraham moeten maken, naar een onbekend land. Zij moeten weg gaan omdat het te gevaarlijk is in hun eigen land.'

Onderdeel 1:

Laat de foto van Aisha zien (foto 1), die je hebt geprint.

Vertel: 'Aisha moet ook op reis, omdat er oorlog is. De soldaten in haar land vechten met elkaar. In de nacht komen er vliegtuigen die bommen laten vallen. Op huizen, op de school en op het zwembad. Daarom mag Aisha niet naar buiten. En ook niet naar school. De papa van Aisha zegt: 'Wij moeten weg uit dit land. Het is te gevaarlijk. Pak snel je koffer in, Aisha!'

Zeg tegen de groep: 'Wij gaan Aisha een beetje helpen met inpakken'.

Open de koffer/rugtas uit de inleiding en zet deze op tafel. Haal de dingen eruit die erin zitten (trui - knuffel - tandpasta - tandenborstel - schoenen - spel - ketting - boek, etc.). Vertel dat de koffer/rugtas van Aisha is en vraag: 'Aisha kan maar drie dingen meenemen op reis. Zullen we haar helpen met kiezen?'

Onderdeel 2:

Vertel: 'Aisha slaapt. Het is de laatste nacht in haar eigen bed. Gaan jullie ook slapen? Doe je ogen maar dicht. Midden in de nacht maken papa en mama haar wakker. 'Wakker worden, Aisha! 'Wakker worden kinderen.' We gaan weg! Aisha is verdrietig. Kunnen jullie ook zo kijken?'

Ze pakt haar koffer en zegt zacht: 'Dag bed. Dag lief huis.' 'Kom, we moeten snel weg!' zegt papa. 'Waarnaartoe dan?', vraagt Aisha.
Volg de pionnen maar! Kom!

Onderdeel 3:

Volg de pionnen. Zeg: 'We moeten zachtjes lopen, want niemand mag horen dat we weggaan.' Laat de kinderen na een tijdje lopen (bij de eerste pion bijvoorbeeld) op de grond gaan zitten. Laat de foto zien van het huis van opa en oma (foto 2). Vertel: 'Hèhè, we zijn er eindelijk! Dit is het huisje van opa en oma! Daar zijn de soldaten ver weg. Hier gaan Aisha, papa en mama eerst lekker eten. 'Kunnen we niet hier blijven?', vraagt Aisha. 'Misschien komen de soldaten ook hier,' zegt papa. 'We moeten weer verder. Kom, opstaan!' 'Dag opa, dag oma,' zegt Aisha zachtjes.'

Onderdeel 4:

Volg de pionnen verder. Zeg dat we nu door het bos moeten lopen. 'Op de weg lopen, is te gevaarlijk. Daarom moeten we klimmen en klauteren.' Laat een foto zien (foto 3). Laat de kinderen in een rij over het parcours met kasten en banken en ... klimmen.

Onderdeel 5:

Volg de pionnen verder. Laat de plaat zien van de boot (foto 4). Zeg: 'Hèhè, we zijn eindelijk bij de zee! Kom, we stappen nu in de boot.' Laat de kinderen in rijtjes van vier achter elkaar zitten. 'We zitten nu in de boot. De boot is heel vol. Kom, allemaal meehelpen met roeien. Het andere land is heel ver weg. We moeten heel ver varen.'

Onderdeel 6:

Vertel: 'We zijn in het andere land gekomen. Het laatste stukje moeten we door het water lopen. Stap maar uit de boot.' Laat de plaat zien van de zee (foto 5).

Onderdeel 7:

Volg de laatste pionnen en laat bij de allerlaatste pion een plaat zien van het asielzoekerscentrum (foto 6). Zeg: 'Eindelijk is Aisha in Nederland. Aisha mag met haar papa en mama naar het asielzoekerscentrum. Daar gaan ze wonen totdat ze een huis krijgen in Nederland. Gelukkig zijn ze veilig in Nederland gekomen!'

Optie: het is ook mogelijk om deze activiteit in de kring te doen en de kinderen de gebaren en bewegingen te laten maken op hun stoel. De foto's staan ook in de PowerPoint.

6. Spel

In het midden van de kring liggen reisvoorwerpen die al eerder zijn genoemd (tandpasta - tandenborstel - knuffel, etc.). De kinderen doen hun ogen dicht en dan wordt er een voorwerp weggehaald. Als de kinderen hun ogen weer openen, mogen ze raden welk voorwerp is weggehaald.

7. Verwerking

Alle kinderen krijgen een papier. Op het papier tekenen ze drie dingen die ze mee willen nemen in hun eigen koffer als ze moeten vluchten.

Bijlage 1a – Vertelschets 'Abraham, ga op reis!'

Genesis 12: 1-10

'Hebben we alles, Sara?', vraagt Abraham. Sara knikt. Alle spullen zijn ingepakt: kleren, potten, pannen, kleden en eten. Abraham en Sara moeten echt alles meenemen. Ze komen hier, in Haran, nooit meer terug. Zelfs hun tenten zijn afgebroken. Je ziet alleen nog maar kale plekken op de grond. Alle spullen zijn op de kamelen geladen. Ze zijn bijna klaar om te vertrekken.

Abraham en Sara weten niet waar ze naartoe gaan. God weet het wel. Een tijdje geleden heeft God Abraham geroepen. Toen Abraham aan het werk was, klonk ineens Gods stem: 'Abraham, je moet op reis gaan. Je moet Haran en je familie verlaten. Ik zal je de weg wijzen naar een nieuw land.' Abraham was ervan geschrokken. Moest hij zijn veilige land en zijn familie zomaar verlaten? En naar welk land zou God hem dan brengen? Misschien spraken de mensen in dat nieuwe land wel een heel andere taal. En toch wist Abraham dat hij moest gaan, omdat God het van hem vroeg. God zou voor hen zorgen, ook in het nieuwe land.

God vertelde Abraham nog meer. Hij zei dat Abraham de vader zou worden van een grote familie. Hij en Sara zouden kinderen krijgen. Die kinderen zullen ook weer kinderen krijgen en zo wordt het een grote familie. Abraham was er stil van. Hij en Sara zijn al oud, ze dachten dat ze geen kinderen meer konden krijgen. En toen vertelde God hun dit bijzondere nieuws. Abraham geloofde het, omdat God het zei. Toen hij thuiskwam, heeft hij alles aan Sara verteld. Ze was heel blij dat God had gezegd dat zij nog moeder zal worden!

Abraham riep daarna zijn knechten en familie bij elkaar. 'Ik ben geroepen door God. Hij geeft mij de opdracht om naar een ander land te gaan. Ik weet niet welk land het zal zijn, maar God wijst de weg.' Veel mensen keken Abraham vreemd aan. Ze vonden het maar gek. Of gevaarlijk. Maar Abraham houdt vol. God gaat met hem mee!

Nu is het tijd om Haran te verlaten. Abraham en Sara gaan niet alleen op reis. Er staat een grote groep mensen klaar om te vertrekken. Abrahams neef Lot en zijn familie gaan mee, net als de knechten van Abraham en Lot. Achter de grote groep mensen lopen al hun dieren: schapen, koeien, geiten, ezels en kamelen. Het is een lange optocht van mensen en dieren! De reis duurt wel veertig dagen. Ze moeten onderweg veel stoppen, zodat de dieren kunnen drinken en de mensen kunnen uitrusten.

Na een lange reis komt Abraham aan in het land Kanaän. En dan zegt God dat dit het land is waar ze moeten blijven. Kanaän is heel anders dan Haran, maar het is er prachtig. Abraham en Sara kijken hun ogen uit. Ze gaan wonen in de buurt van een groot bos. Dan zegt God: 'Abraham, ik ga dit land aan jou en je kinderen geven.' Abraham wil God graag bedanken. God heeft de weg gewezen! En God heeft goed voor hem en zijn familie gezorgd! Daarom bouwt Abraham van een hoop stenen een altaar. Daarop legt hij een paar dode dieren: een offer. 'Dank u God', zegt Abraham 'U was heel de reis bij mij!'

Bijlage 1a – Foto's parcours vluchtverhaal

FOTO 3

FOTO 4

FOTO 5

FOTO 6

FOTO 7

LES 2: DE VERDIEPINGSLES

Duur

60 minuten

Lesdoelen

- De kinderen maken zich een voorstelling van wat het betekent om in een vreemd land te wonen waar de mensen een andere taal spreken.
- De kinderen leren wat een azc is.
- De kinderen denken na over wat zij voor vluchtelingen kunnen doen.

Materialen

Bijlage 1b - koffer - bijlage 2a - PowerPoint - tekeningen - potloden/stiften

Programma

1. *Introductie*

Laat de foto van Aisha zien (foto 1) en de koffer. Vraag: 'Wie weet nog hoe dit meisje heet? Wat was er met haar gebeurd?' Vat kort de vorige les samen.

2. *Verhaal*

Vertel het verhaal van Aisha deel 2 (bijlage 2a). Op de PowerPoint staan bijbehorende platen.

3. *Spel*

Vertel: 'Aisha gaat morgen voor het eerst naar school in Nederland.'

Vraag: 'Hoe zou ze zich voelen? Wat zou ze spannend vinden?' Benoem dat de juf een andere taal spreekt.

Vraag: 'Hoe moet Aisha dan tegen de juf vertellen dat ze een vraag heeft? Kun je dat ook met je handen en voeten laten zien?'

Maak hier met de kinderen een gebaar bij.

Laat de kinderen om de beurt een woord uitbeelden. Fluister dit in hun oor. Benadruk dat ze hun stem niet mogen gebruiken. De andere kinderen raden welk woord wordt uitbeeld.

Woordsuggesties: slapen - verdrietig - honger - dorst - stoel - kapstok - schommel - vliegtuig - schrijven - klok - mag ik een snoepje

4. *Verhaal Aisha*

Vertel het verhaal van Aisha deel 3 (bijlage 2a).

5. *Lied zingen*

Vertel: 'Op school gaat Aisha Nederlands leren. Ze vindt het leuk, maar ook heel moeilijk.

Wij gaan net als Aisha ook een andere taal leren. We gaan een lied in een andere taal leren.'

Leer het lied 'Dit is de dag' aan in het Arabisch. Gebruik hiervoor de PowerPoint. Hierin staat ook een link naar een YouTube-versie van Stichting Gave.

6. Verhaal

Vertel het verhaal van Aisha deel 4 (bijlage 2a).

7. Verwerking

Optie 1: voor de maanden april en mei.

Laat de foto van Aisha weer zien.

Vertel dat we aan het einde van deze les iets gaan doen voor kinderen zoals Aisha om zich welkom te voelen. Introduceer de rugtasactie van Stichting Gave. Kinderen mogen speelgoed meenemen naar school, en daarmee vult de leerkracht een paar rugtassen. Kijk op de website van Stichting Gave voor de precieze uitwerking hiervan: www.gave.nl/rugtasactie.

Optie 2:

Laat de kinderen een tekening maken van zichzelf en Aisha. Geef de tekeningen af bij een azc in de buurt. Ook kunnen de tekeningen worden opgestuurd naar een azc-school. Kijk voor de adressen op Google.

Bijlage 2a – Verhaal Aisha deel 2/3/4

Deel 2

Hé, daar loopt Aisha. Ze gaat naar een heel groot huis. In dat huis woont Aisha (foto 6). Maar hier woont ze niet alleen met haar familie. Hier wonen een heleboel mensen. Allemaal mensen uit andere landen. Kijk maar goed. Ik hoor geen Nederlands, maar allemaal andere vreemde talen die ik niet kan verstaan. Al die mensen zijn net als Aisha naar Nederland gevlucht. En als je gevlucht bent, mag je in dit huis wonen. Dit huis noem je een asielzoekerscentrum (azc).

Aisha laat ons haar kamer zien. Hier wonen ze met het hele gezin (foto 7). Ze slapen allemaal op één kamer. Maar deze kamer is niet alleen de slaapkamer. Deze kamer is ook gelijk een woonkamer. Voor zes mensen is dat heel klein. In Syrië had Aisha haar eigen kamer. Het is best wel gek om nu met z'n allen bij elkaar te liggen, maar voor Aisha voelt het wel fijn. Ze is in ieder geval dicht bij papa en mama. In hun huis in Syrië hadden ze heel veel mooie spullen, maar hier hebben ze bijna niets. In hun eigen kamer is geen keuken en geen badkamer. Die moeten ze delen met andere mensen die naast hen wonen.

Gelukkig is er in het azc wel een speeltuin. Die heeft Aisha gisteren gevonden. Ze gaat er nu vaak heen, samen met haar zusje Layla. Dat is veel leuker dan op de kamer zitten en Aisha ziet daar ook andere kinderen. Er komt een meisje naar haar toegelopen. Ze praat ook Arabisch, dat is fijn! 'Hoi, ik ben Mariam. En hoe heet jij?' Aisha lacht, ze wordt een beetje verlegen. 'Ik ben Aisha.' 'Hoe lang ben jij hier al?', gaat Mariam verder. 'Nog maar een week, en jij?' 'Wij zijn hier al drie maanden en we moeten snel weer verhuizen,' zegt Mariam. Dat is jammer, denkt Aisha. 'Ik ga morgen voor het eerst naar school, zit jij daar ook op?' Mariam kijkt blij. 'Ja, school is heel leuk, maar wel moeilijk. We hebben een heel lieve juf.' Aisha zucht van opluchting, want ze vindt het zo spannend om morgen naar school te gaan. Als Mariam school fijn vindt, dan vindt zij het vast ook heel fijn op school. 'Tot morgen!' 'Ja, tot morgen!'

Deel 3

'Goedemorgen, Aisha,' zegt de juf. Aisha kijkt de juf aan. Ze weet niet precies wat de juf bedoelt. De juf kijkt blij, dus ze lacht maar terug. Ze zal vast snel leren wat dat woordje betekent. Ze kijkt de klas in. In de klas zitten een heleboel kinderen. Ze zitten allemaal achter hun tafeltje en ze kijken naar Aisha. De juf wijst naar een tafeltje. 'Hier mag jij zitten, Aisha.' Hé, wat leuk, ze zit naast Mariam! Dat is fijn, haar kent ze al. Als ze iets niet begrijpt, kan Mariam het uitleggen in het Arabisch. Dan wordt het helemaal stil. De juf gaat beginnen. Aisha hoort haar naam en alle kinderen kijken naar haar. Mariam vertelt haar dat de juf aan de andere kinderen vertelt dat er vandaag een nieuw meisje in de klas is. Aisha is niet het enige nieuwe meisje. Er zijn nog vijf nieuwe kinderen. Om de beurt zeggen de kinderen daarna hun naam. Ze kan niet alle namen onthouden. Maar Aisha is blij dat er nog meer kinderen zijn die Nederlands gaan leren.

'Hoe was het op school?', vraagt mama als Aisha thuiskomt. Aisha straalt en begint te vertellen. Ze vertelt van de aardige juf en de nieuwe kinderen. Het buiten spelen was het allerleukst. Ze heeft tikkertje gedaan met een heleboel kinderen. In de klas mag je geen Arabisch praten, maar buiten kan het wel. 'En ik kan al tellen tot 10 in het Nederlands, mam.' Aisha begint te tellen. Mama vindt het heel knap! En dan begint Aisha toch even te huilen. Ze is moe van de lange

schooldag. Het is ook zo lastig als je niet goed begrijpt wat de juf zegt. Je wilt het wel, maar het lukt niet. Gelukkig heeft ze Mariam, haar vriendin. En mama vertelt dat het echt goed komt op school.

Deel 4

Een half jaar later...

Aisha woont niet meer in het azc. Ze woont nog wel in Nederland. De familie kan niet terug naar Syrië. In Syrië is het nog steeds oorlog. Daarom woont Aisha nu in een huis. Een huis net als jij en ik. Ze woont daar samen met haar vader, moeder, broers en zusje. Ze wonen nu in (vul de eigen woonplaats of een plaats in de buurt in). Het is fijner dan in het azc. In het huis zijn verschillende kamers. Aisha heeft weer een eigen slaapkamer. In dit huis kun je ook goed verstoppertje spelen. Papa en mama zien er ook blij uit. Iedereen is blij met het nieuwe huis.

Door de verhuizing moest Aisha afscheid nemen van Mariam. Dat was heel verdrietig. Mariam woont nu ook in een huis in Nederland. Aisha weet niet waar. En papa en mama hebben geen auto. Ze kunnen Mariam dus niet bezoeken. Ze hoopt dat ze Mariam nog een keer zal zien. Later als ze groot is, gaat ze haar zoeken!

Op de nieuwe school is het fijn. In de klas zitten veel Nederlandse kinderen. Aisha kan al heel goed Nederlands praten. Soms praat ze thuis tegen haar papa en mama zelfs Nederlands. Die moeten dan lachen, want die kunnen nog niet zo goed Nederlands praten. Ze zeggen dan dat het voor papa's en mama's heel moeilijk is. De nieuwe juf zegt ook dat het heel goed gaat met Aisha. Ze doet goed haar best op school. En ze heeft nieuwe vriendinnetjes. Aisha is vaak blij. Maar heel soms is ze ook nog verdrietig. Dan denkt ze aan Syrië en de oorlog. En dan ziet ze papa en mama die ook verdrietig zijn. Zij voelen zich vaak alleen in Nederland. Aisha hoopt dat de oorlog in Syrië snel voorbij is.

Kom ik actie!

Na het gebruiken van de lessenserie, kan er ook in actie worden gekomen. Door middel van acties om geld op te halen, kunnen we stichting Gave ook financieel steunen. Op de website van de HHJO staan verschillende voorbeelden uitgewerkt. Onderstaand al een aantal voorbeelden:

- **Veiling**
- **Oliebollenactie**
- **Auto's wassen**
- **Pannenkoekenrestaurant**
- **Volleybaltoernooi**

Ga nu naar de website, zodat je met je club stichting Gave verder kan helpen!

Grenzeloos
Geliefd?